

Nyhedsbrev

Juni

2024

LILLESKOLERNES
SAMMENSLUTNING

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning

Juni 2024

Indhold

Et ord fra redaktøren

02 Et ord fra redaktøren

04 En sommerhilsen fra bestyrelsen

07 Ledertræf 2024

08 Folkemøde 2024

10 Kampen om en anstændig og rimelig PPR-betjening for alle skoler

12 Høringsvar

13 Kort nyt

Endnu et skoleår er gået. Rundt om på lilleskolerne har de ældste elever afsluttet deres skoletid og skal ud i verden. Og hvilken verden de skal ud i: Verdens bedste verden. Eller er det verdens værste verden? Eller er det en verden, der både rummer det bedste og det værste – og en hel masse hverdag? Måske har de i skolen lært, at verden er værd at være i: værd at deltage i; værd at tage vare på. Måske har de fået nogle færdigheder og værdier med sig, som kan bruges i den verden, de træder ud i.

Måske har de i skolen også lært, at deres frihed altid står i relation til andres frihed; at individuel frihed er et resultat af kollektiv handling; at de fremskridt, som indrammer det samfund de skal ud i, er resultat af demokratiske sejre, som er opnået i fællesskab. Måske de har lært, at disse sejre ikke skal tages for givet og at rettigheder, velfærdsinstitutioner, demokratiske beslutningsprocesser er tilkæmpede – og er nogle der skal kæmpes for, hvis de skal vedligeholdes og udvikles.

Det gælder også ytringsfriheden, der med Knud Romers ord også skal forstås som den store brusen af lyd, der er defineret ved alt det der ikke siges – alle dem, der IKKE siger noget. Alle dem, der ikke kan komme til orde. Alle dem, hvis ord vi ikke tillægger betydning eller vægt. Og ikke mindst også alle dem i magtfulde positioner, der har noget at sige, men ikke siger det, fordi det vil have for store konsekvenser for dem.

Måske de i skolen har lært at vente på tur eller det som Thomas Ziehe beskriver som *midtpunktsforskydning*. Det vil sige evnen til at tage et skridt til siden og se på tingene og sig selv med nye afprøvende og missende øjne. Det hele handler ikke om mig. Er der ikke, måske i særdeleshed i denne tid, noget frigørende i dette?

Vi er kropslige væsener, der er i udveksling med omverdenen, og som digteren Diane de Prima skriver, så er menneskeheden sammenhængende som et hav og med det følger en opfordring: op med dig, på med skoene. *Lad være med at tage dit 'eneste liv' så højtideligt: du er alligevel ikke adskilt fra de andre.*

Lilleskolernes Sammenslutning

Schillerhuset, Nannasgade 28, 2200 København N
Tlf. 6914 9664, www.lilleskolerne.dk, post@lilleskolerne.dk

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

Illustrationer fra Årsskriftet 2024

Der har den seneste tid, fra forskellige kanter, etableret sig et vist og interessant opgør med det afgrænsede individ, det uovertrufne menneske og den grænseløse frihed, som har kendetegnet os i den vestlige del af verden. I konturerne af det opgør tegner sig et forstærket fokus på fællesskaber. Fællesskaber, hvor vi ikke er i konkurrence, men får en forståelse for betydningen af, at møde andre mennesker, skabe relationer til andre – både nogle der ligner en selv og nogle der ikke gør. Fællesskaber, som giver plads til og ikke sker på bekostning af den verden vi er sat i og forbundet til. Det er nogle spændende perspektiver, som vi, allerede i skoleåret der er gået, har taget fat på til diverse arrangementer og møder i Lilleskolernes Sammenslutning – og som vi helt sikkert kommer til at beskæftige os med i skoleåret der kommer.

Der er altid en fremtid. Altid en næste generation. Altid et håb at kæmpe for.

Verden bevæger sig. Verden bevæger os. Vi bevæger verden.

Tusinde tak for i år – fra mig og mine gode kolleger på sekretariatet, Niels og Lars. Jeg og vi ser frem til skoleåret der kommer. Rigtig god sommer til jer alle – og tak for at I er der.

Sune Jon Hansen
Lilleskolernes Sammenslutning

Lilleskolernes Sammenslutning

Schillerhuset, Nannasgade 28, 2200 København N
Tlf. 6914 9664, www.lilleskolerne.dk, post@lilleskolerne.dk

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

En sommerhilsen fra bestyrelsen i Lilleskolernes Sammenslutning

Kære medlemsskoler

Vi nærmer os afslutningen på skoleåret, og fra bestyrelsen er her en afsluttende hilsen til alle i *Lilleskoleland*, inden arbejds- og skolelivet for en stund går offline og ferien dermed kan tjekke ind.

Vi vil gerne på disse linjer orientere om vores aktuelle arbejde og indsatser – og I der endnu ikke har, kan også orientere jer i vores skriftlige beretning og vores *Årsskrift*, hvor der også er en række spændende indlæg og interviews, der alle på forskellig vis forholder sig til vores fælles ærinde: at lave god skole.

Festivaltid

I sidste skoleuge afholdte Randers Lilleskole "Lilleskolernes Teater- og musikfestival". To dage med det kreative som fælles sprog og kommunikation på tværs af deltagende skoler. Der var musik fra 3 scener, jam i teltet og teater indendørs med flotte forestillinger.

En fælles workshop - Samba-donut, erstattede de mange workshops, som tidligere var tradition tirsdag formiddag. En fornøjelse at se 1600 glade og svedige lilleskole-børn og -voksne spille, danse og synge. Det er tydeligt at se, at der på skolerne arbejdes med musikken; at børnene har et musikalsk ordforråd på tværs, og at musikken er velkendt som samlingspunkt og fællesskabende element.

I Lilleskolerne har vi en stærk og dedikeret opmærksomhed på at sikre, at festivalen også i fremtiden har gode forudsætninger for at trives.

Med mere end 1600 deltagere og stigende krav fra offentlige myndigheder, der skal tilgodeses, er det blevet både en større og sværere opgave at løfte.

Vi sætter, som forening, enorm stor pris på alle de skoler, der over årene har taget ansvaret for festivalens afholdelse på sig, men konstaterer også at der ikke længere er den store kø af skoler, der ønsker at være værter som der tidligere har været.

Festivalen er en kæmpe manifestation og et vidnesbyrd om alt det gode pædagogiske og fagspecifikke arbejde, der går

Illustrationer fra Årsskriftet 2024

for sig på skolerne år ind og år ud. Den kan kun lykkes fordi der arbejdes, som der gør rundt om på skolerne. Og den årlige kulmination på det arbejde, som festivalen er, ønsker vi at fastholde og sikre. Vi har derfor nedsat et udvalg, som skal afsøge mulighederne for at afholde festivalen på anden vis end vi kender. Udvalget vil i løbet af det kommende skoleår fremlægge sine tanker og overvejelser.

Konstitueret bestyrelse

Med et velbesøgt repræsentationsmøde i ryggen, afholdt bestyrelsen 31. maj det første møde, og dermed konstituerende møde.

Konstitutteringen endte således:

Forperson:

Nicolai Lange (skoleleder på Aalborg Friskole)

Næstforperson:

Peter Leth Andresen (skoleleder på Børnenes Friskole)

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

Jasmin Heide (skoleleder på Rørvig Friskole)
Jakob de Lemos (bestyrelsesformand på Børne UNI)
Astrid Hestbech (Lektor, Professionshøjskolen Absalon)
Kira Lintrup Jensen (skoleleder på Friskolen Østerlars)
Sanne Wiedemann (skoleleder på Amager Lilleskole)
Lisbet Møller Nielsen (bestyrelsesformand på Ballerup Ny skole – suppleant)
Claus Pawelczyk (skoleleder på Randers Lilleskole – suppleant)

At afgive sin stemme til hvad eller hvem?

En slags evaluering af repræsentantskabsmøde og indkomne forslag.

Bestyrelsen har på sit første møde evalueret forårets repræsentantskabsmøde og drøftet hvilke emner, der tilgik os, og som skal have vægt og fokus i det kommende år.

Hvad angår vores organisering havde og har Bestyrelsens beslutning om at organisere sig som og i arbejdende udvalg til hensigt at give plads til de valgte engagement og lyst til at bidrage i bestyrelsens processer. Og - desuden - at skolerne kontingent mestendels skal gå til at have et dygtigt sekretariat, der i det daglige servicere og rådgiver skoler, og som holder bestyrelsen ajourført. Det betyder måske, men i bestyrelsens forståelse ikke - et fravær af politisk indflydelse.

Grundige processer såsom læreplansarbejdet, eller at vi som skoleforening tager del i og bidrager til kritiske analyser af samarbejdsflader mellem beslutningstagere og os, er ikke at sætte *lilleskolerne* uden for politisk, men at vi agerer på skolerne vegne på anden end den traditionelle vis med en spidsformand i front.

Bestyrelsen vil fortsat have sit fokus på at arbejde for skolerne bedste med pædagogikken i forgrunden. Det har været et aktivt tilvalg og et setup, hvor vores sekretariat agerer interessevaretagende med mandat fra bestyrelsen, der igen er valgt af skolerne. Og det er her værd at nævne, at vi i bestyrelsen jo har indrettet os med et *udenrigsudvalg* og en 'politikker' iform af vores næstformand, Peter Leth Andresen.

Lilleskolernes hvorfor

Ingen Lilleskole uden nogen der brænder for at lave noget med og for børn. Ildsjæle, engagerede medarbejdere og forældre der mødes og i fællesskab søger at forløse deres tanker om en god barndom, en god skole, en bedre fremtid,

en bedre verden eller noget helt andet. Lilleskolerne har flere stier og mange forskellige måder at forløse deres *hvorfor*. Bestyrelsen har ifm. repræsentantskabsmødet produceret en såkaldt præambel ([link](#)), der skal hjælpe med at afkode vores skolefællesskab for os selv og for andre. Med sigte på "de andre", arbejdes der i den kommende tid videre med hvordan, og med hvilken vægt på givne emner, vi ønsker at synliggøre eller *brande* os, hvilket - som det meste andet, er kontekstafhængigt.

PODCASTS

Vi vil i det kommende skoleår prøve formatet Podcasts af. Med forskellige gæster ved mikrofonen, ønsker vi at zoomer ind på fx: Tidens tendenser, 'Syns-debatter', Kritisk sans som et demokratisk dannelsesmål, Hvilken kreativtetsforståelse har skolen, m.m.

Podcast'ene skal fungere som redskab for skolerne til at understøtte og inspirere til fortsat pædagogisk refleksion. I personalestuen, på bestyrelses- og forældremøder, mv.

Med sådanne lidt "tonede" debatter, er vores bagvedliggende tanke også at give lilleskolerne på tværs et lidt større tilhørsforhold til hinanden.

Stå mål med: Lilleskolernes egne fagplaner

Vores projekt, *Formål frem for Frihed*, nærmer sig sin afslutning og med det også præsentationen af Lilleskolernes formål - og formålsforankrede fagplaner i dansk, matematik, engelsk og naturfag. Vi følger i bestyrelsen arbejdet tæt og ser frem til det endelige resultat. Ikke mindst i lyset af den nye skolepolitiske aftale, hvor netop Fælles Mål og folkeskolens læseplaner ændrer karakter og status. Til hvad ved vi endnu ikke, men vi forventer at de frie grundskoler får mere manøvrerum - og til dette står *lilleskolernes fagplaner* klar til inspiration og afsæt for etablering af egne mål og planer. Vi er, som I også kan læse andetsteds i denne udgave af Lilleskolen, medafsender af et omfattende høringssvar til det lovudkast som indrammer den skolepolitiske aftale - og her giver vi netop vores klare besyv med ift. bindingerne mellem folkeskolen og de frie grundskoler, når det handler om *stå mål med*-komplekset.

Eksamen, antal og prøveformer

I den nye skolepolitiske aftale er der også fokus på de afsluttende prøver i folkeskolen. De frie grundskoler, der er prø-

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

veafholdende, skal følge folkeskolens prøvebekendtgørelse, og derfor er vi i Bestyrelsen yderst opmærksomme på at sikre, at de frie grundskoler også omfattes af de initiativer i aftalen om færre afsluttende prøver og nye prøveformer. Vi stiller os kritiske overfor de mange afsluttende prøver, der aktuelt udgør prøvekomplekset i udskoling og på forskellig vi lægger beslag på både undervisningen og samtalen om skolen.

Demokrati og folkestyre

I det tidlige forår afholdt vi et lederinternat under titlen *Skolens og samfundets demokratiske tilstand*. Det er en tematik, som har vores opmærksomhed dels fordi *lilleskolerne*, som alle andre grundskoler i Danmark, efter deres formål og i hele deres virke skal forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre - og dels fordi vi lever i en tid, hvor demokratiet og demokratiske institutioner synes at være udfordrede. Har vi som lilleskoler en særlig rolle at spille; en særlig opgave i et fastholde og vise skolens aktører såvel som omverdenen, hvordan skolen danner og kan danne ramme om et demokratisk samtalefællesskab? Hvordan skolen kan være en lokal demokratisk institution, hvor vi ikke bare taler om demokrati, men praktiserer det. Hvor vi lærer at sætte grænser for, hvad der er i orden og hvad der ikke er i orden; hvor vi lærer at finde ud af at eksistere sammen; hvor vi gør os erfaringer med at træde frem i en offentlighed, tage ordet og lytte til andre og deres syn og perspektiver på verden.

Vi tror, at *lilleskolerne* med sine forskellige tilgange til at arbejde med demokrati og demokratiske processer, kan vise hinanden og omgivelserne, at skolen er et sted, hvor ikke kun børnene, men også forældrene kan gøre sig erfaringer med demokrati og folkestyre.

At skolerne har gode forudsætninger for at indrette sig og arbejde med skolen som demokratisk institution og som institution i et demokrati er et vigtigt opmærksomhedspunkt i bestyrelsen.

PPR, STUK og FSL

Bag disse forkortelser gemmer sig helt en række spørgsmål og problemstillinger. Som I kan læse andetsteds i denne udgave af *Lilleskolen*, så har vi formuleret et indlæg til Skolemonitor om PPR-betjeningen af frie grundskoler og forud for det arbejdet målrettet på at informere KL (Kommunernes Landsforening), STUK (Styrelsen for Undervisning

og Kvalitet) og Køge Kommune om det lovgivningsmæssige grundlag for en PPR-betjening for alle skolekommunens børn. Dette arbejde fortsætter, og vi håber at der i løbet af det kommende skoleår lander en forståelse på tværs af de ovennævnte aktører, hvor alle skolekommunens børn stilles lige - uanset hvilken skole de måtte gå i.

Samarbejdet med STUK er stadig et vigtigt spor og opmærksomhedspunkt for bestyrelsen. Det er ikke altid lige let, idet vi ikke altid ser ens på tingene. Med den frisættelse af folkeskolen som er annonceret i den skolepolitiske aftale og det tilhørende lovudkast, forfølger vi en dagsorden om, at de frie grundskoler naturligvis ikke skal have bindinger, som folkeskolen ikke længere har - og skal sikre os, at STUK, i sin kommende tilsynsstrategi, forholder sig til, hvordan de vil føre tilsyn med de frie grundskoler nu, hvor bindingerne til færdigheds og vidensområderne såvel som folkeskolens vejledende læseplaner forsvinder.

Relationen til Frie Skolers Lærere har haft det bedre. Vi oplever en tilgang, der i stigende grad handler om at varetage den enkelte medarbejders økonomiske interesser - og i mindre grad interesserer sig for den øvrige medarbejdergruppe. En tilgang hvor det handler om at skaffe så mange kroner og ører hjem til den enkelte medarbejder og forhandlinger, hvor det derfor konsekvent konstateres, at sagen er usaglig håndteret. Det er en alvorlig problemstilling, idet hensynet til medarbejdernes tilkæmpede rettigheder tendentielt trædes under fode, for hvis enhver sag næsten pr. definition af FSL konstateres som usaglig, med efterfølgende krav om fuld økonomisk kompensation, hvorfor så gøre sig umage som ledelse med at føre en saglig sag? Vi skal mødes med FSL og de øvrige skoleforeninger om denne problematik i det kommende skoleår - i forskellige sammenhænge.

På tegnebrættet

Der er også alt det vi ikke er kommet til endnu, men som vi vil kaste os over, når tiden er til det. Det gælder bl.a. mentorordning for nye skoleledere, ny hjemmeside og lilleskolernes eget lejrskole-sted/konferencecenter/eksperimentarium. Vi får se, hvad vi får tid til.

For nu vil jeg på egne og på vegne af bestyrelsen ønske jer alle en god sommer.

Vi glæder os til at se jer i løbet af skoleåret 2024/25.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

Ledertræf 2024

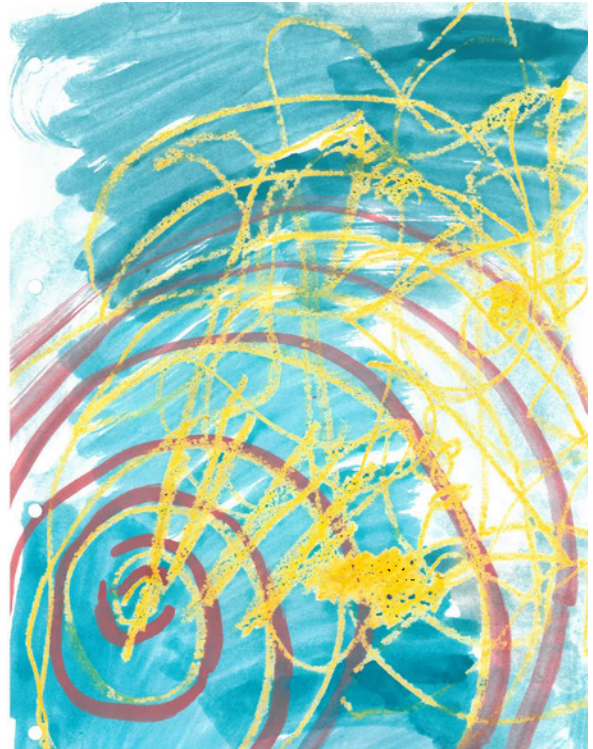
Vi glæder os til at se jer til årets Ledertræf 2024. Igen i år danner skønne Rørvig ramme om træffet som løber af stablen fra onsdag den 18. september til fredag den 20. september. Som altid sætter vi alle sejl, spænder hjelmene og spidser blyanterne.

Invitationen er sendt ud og kan også hentes [her](#).

En lille teaser fra invitationen:

Er tiden inde til en fornyelse af samfundskontrakten, så skolen igen kan blive et sted, hvor samfundets nye generationer får mulighed for at blive fagligt dygtige og danne sig et afsæt for at deltage i, tage ansvar for og stilling til det samfund og den verden, de er en del af? Et fristed, hvor man kan lære om og diskutere samfundet, blive udfordret, opleve sejre, nederlag og kedelig hverdag, og over en ti-årig periode gøre sig blivende erfaringer med at stå i relation til og træde frem for andre.

Til årets ledertræf skal vi mødes om, diskutere og drøfte, hvad det vil sige at stå i relation til og være til gavn for samfundet. Engang så vi os som en samfundsmæssig kraft, der satte ting og tanker i gang og var en fornyende og skabende kraft i samfundet. Hvordan ser det ud med det i dag – og har vi overhovedet et sprog for og en opbakning til det? Hvad er det for ledelsesmæssige udfordringer I står med i mødet med forældre og omgivelser, medarbejdere og diverse samfundsmæssige diskurser og strukturer? Hvordan kan vi sætte grænser for skolen med afsæt i et pædagogisk kvalificeret udgangspunkt – og med blik for skolens forskellige aktører, så alle kan følge med og bakke op?

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

Folkemøde 2024

Også i år deltog Lilleskolernes Sammenslutning i Folkemødet på Bornholm. Under Folkemødet bor vi sammen med de øvrige skoleforeninger på et pensionat i Sandvig. Det giver i sig selv noget at tilbringe morgen- og aftenstunder under andre forhold end vi normalt mødes. De uformelle rammer er med til at knytte bånd, som styrker relationer og samarbejdsflader mellem foreningerne; relationer og samarbejdsflader, som vi har gavn og glæde af i årets løb.

Folkemødet er også en mødeplads og et samlingspunkt for mange af de aktører, vi i øvrigt plejer omgang med, og så er det et sted, hvor tidens tendenser, nye opmærksomhedspunkter og perspektiver får ord.

På vores område fyldte særligt tre temaer:

- Kunstig intelligens
- Klima-/naturkrisen
- Den nye skolepolitiske aftale

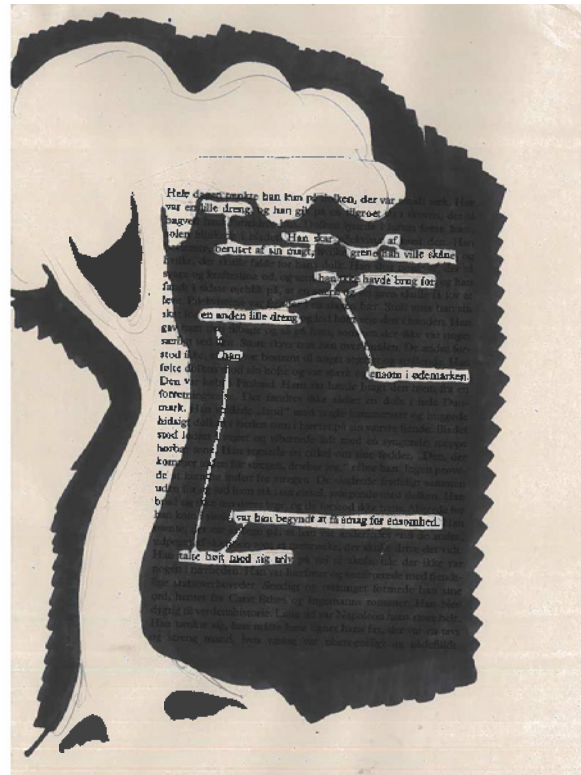
Kunstig intelligens

Hvad skal der blive af mennesket i en fremtid, hvor kunstige intelligensformer bliver i stand til at løse mange af de opgaver, som mennesker i dag løser? Hvad skal børnene lære i skolen? Hvad vil i fremtiden blive efterspurgt af kompetencer på arbejdsmarkedet? På tværs af de forskellige debatter og samtaler vi deltog i står, at det er 'det menneskelige' der har og vil have værdi. Evnen til at indgå i relationer, bygge noget op, analysere, tage kritisk stilling og at kunne sætte sig i den andens og andres sted. Som en debattør formulerede: *Det er alt det i forlængelse af teknologien, der i fremtiden vil have værdi.*

Vi har i Lilleskolernes Sammenslutning allerede taget hul på at diskutere og kvalificere, hvordan vi danner ramme om en skole i en tid – og fremtid – hvor kunstig intelligens ikke er til at komme uden om. Eller i alle fald kræver gode pædagogiske argumenter for at komme uden om. Diskussioner som vi kommer til at fortsætte; ikke mindst også i lyset af den skolepolitiske aftale, som blev indgået i foråret, hvor teknologiforståelse er sat på dagsordenen.

Klima-/naturkrisen

Antallet af debatter der havde klimaet på dagsordenen, var om end større end antallet af kunstig intelligens-debatter.

Et perspektiv der var dominerende, angik forholdet mellem menneske og natur; eller kultur og natur om man vil. Vi må lære at kende naturen for at kunne tage vare på den. Stefan Hermann gentog, hvad han præsenterede for lilleskolerlederne på et træf for nogle år siden, at vi skal generobre nogle af de 'klassiske' pædagogiske dyder, hvor naturbegrebet er en naturlig integreret del i måden vi indretter os og arbejder pædagogisk på. Naturkrisen er iflg. Hermann også en kulturkrise og skyldes i høj grad den universelle humanismes problem med dens mangel på selvbegrænsning. Vi står i relation til ikke bare hinanden, men også vores omgivelser og heri ligger en opgave for skolen og pædagogikken. Emma Holten og mange andre var under Folkemødet inde på dette: det er humanismens, *mennesket først*, og naturbegrænsningens krise vi har at gøre med, fordi humanismen lod menneskets behov og vilje rangere over naturens balancer og sammenhænge – og fordi den radikalt adskilte menneskenaturen fra den øvrige natur.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

Det er et super-interessant perspektiv og rummer kimen til en revitalisering af en række pædagogiske kernebegreber og -tilgange, som på ingen måde er fremmede for *lilleskolerne*. *Lade stoffet yde modstand*, være i kontakt med materien/materialerne, læring og dannelse ikke bare via hovedet, men også via hænderne, praksisfællesskaber, indsigt i og forståelse af sine omgivelser (deres tilblivelse, aktuelle tilstand og mulige fremtid), praktisk-musiske fag som bærende søjler i skolen, mv.

Til en debat om fritidspædagogikken, altså det pædagogiske arbejde med børn i SFO og klub-tilbud, blev der, ledt an af Lotte Rod (R), slået et slag for virkelyst, initiativer og vovemod – rammesat af fagligt dygtige ansatte, der kan noget med de aktiviteter de inviterer ind i. Når børnenes mødes i SFO'en, så er det nogle andre rammer end de der er i skolen, og her må det gerne svine og larme og krible og krable – og børnene må gerne komme beskidte hjem og lugte af bål. Lotte Rod har sat sig i spidsen for en kampagne for at generobre fritidspædagogikken og sikre SFO'erne og klubtilbuddene gode (økonomiske) rammer. Hende skal vi mødes med i det nye skoleår.

Den nye skolepolitiske aftale

Vi har i seneste udgave af Lilleskolen omtalt den skolepolitiske aftale, og den fulgte naturligt også på Folkemødet. Særligt var vores opmærksomhed rettet mod de nye fagplaner, løsningen af bindingerne i fælles mål og ikke mindst også, hvordan man forestiller sig at implementere en juniorme-sterlæreordning og obligatorisk erhvervspraktik i folkeskolen. Opmærksomheden fra vores side gik – og går – på at høre, hvad det er for forestillinger, der politisk såvel som fra repræsentanter for erhvervslivet knyttes til de to tiltag. Her stod det klart, at der er tale om en enorm opgave, som kræver et grundigt forarbejde og klare rammer og retningslinjer

for at kunne lykkes. Hvilke virksomheder har mulighed for at tilbyde et forløb for unge over en toårig periode? Hvori består skolens henholdsvis virksomhedens ansvar? Hvad skal der ske, hvis et forløb afbrydes halvvejs?

Umiddelbart inden Folkemødet blev det lovudkast, som den skolepolitiske aftale kræver, sendt i høring, og I kan læse vores høringsvar på vores hjemmeside.

Efter sommerferien kommer regeringen med sit bud på en reform af ungdomsuddannelserne og til den hører nye karakterkrav. Det er voldsomt relevant for grundskolen, da det vil betyde, at der skal et højere karaktergennemsnit til for at få adgang til de almene gymnasiale uddannelser. Der tales om enten 6 eller 7 i gennemsnit. Vi får se hvad politikerne bliver enige om. Et er sikkert: der kommer ændrede adgangskrav og -kriterier for optagelse på ungdomsuddannelserne, og det vil uvægerligt sætte sit præg på de unge og de skoler der af prøveførende. Kampen om karaktererne er en udløber af reformkommissionens anbefalinger og et politisk ønske om, at flere skal tage en erhvervsfaglig (ungdoms-)uddannelse. Med karakteren 7 som adgangskrav til det almene gymnasium vil man barbere 30 procent af de nuværende elever – med 6 som adgangskrav 'kun' 20 procent. Sådan cirka og ud fra en matematisk beregning.

Det er umiddelbart svært at få øje på, hvor i disse ligninger der gemmer sig nogle pædagogiske overvejelser og rationaler. Det må være en fælles ambition at få bragt sådanne frem – helt generelt og ikke mindst i debatten om karakterkrav til de gymnasiale uddannelser. Hvad gør skærpede krav ved udskolingen? Hvem kommer de til at ramme (køn, klasse, etnicitet)? Hvad får det potentielt af konsekvenser for søgningen til og gennemførelsen af de forskellige ungdomsuddannelser?

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

Kampen om en anstændig og rimelig PPR-betjening for alle skoler

Tirsdag den 25. juni havde vi et indlæg i Skolemonitor. Som mange af jer ved, så har der det forgangne år været en voldsom sag i Køge Kommune, som har givet anledning til, at vi, bakket op af de øvrige skoleforeninger, har ført pennen i henvendelser til Køge Kommune, Kommunernes Landsforening og Styrelsens for Undervisning og Kvalitet. Som seneste indsats har vi et indlæg i Skolemonitor, hvor de øvrige skoleforeninger alle er medunderskrivere. Det er stærkt og udtryk for sagens alvor, såvel som det gode samarbejde der er mellem skoleforeningerne.

I kan læse indlægget i Skolemonitor via dette [link](#) og ellers er det også at læse nedenfor.

Det handler om børnene

*Af: Peter Leth Andresen, Lilleskolernes Sammenslutning,
Mirjam Fibiger Olesen, Foreningen af Kristne Friskoler,
Karsten Suhr, Danmarks Private Skoler
Peter Bendix Pedersen, FRISKOLERNE*

Pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR) handler helt grundlæggende om at hjælpe skoler, så de kan danne ramme et godt skoleliv, en god undervisning, også for elever med særlige behov og forudsætninger. Det er en fantastisk ordning, fordi den giver skolerne et afsæt for at indrette og tilrettelægge en undervisning, så børn der på forskellig vis og af forskellige grunde kræver en ekstra pædagogisk opmærksomhed og støtte, kan få mulighed for at deltage og bidrage – og opleve at være en del af skolens fællesskab.

Det er det helt centrale ved PPR, og derfor skelnes der heller ikke mellem, hvor børnene kommer fra, for det handler om dem, børnene. Og det er børnene, der kommer i klemme, når man, som tilfældet aktuelt er i Køge Kommune, forsøger at regulere sin forpligtelse overfor de børn, der har sin skolegang i kommunen, ned til et minimum. I alle fald når det gælder den pædagogisk-psykologiske rådgivning af børn på kommunens frie grundskoler.

Lad det her blive slået fast med lige så store syvotommer søm, som det blev slået fast af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet i et svar til Køge Kommune tidligere på året: *Det er styrelsens vurdering, at kommunen er forpligtet til at yde den samme pædagogisk-psykologiske rådgivning til de frie grundskoler, som den rådgivning kommunen er forpligtet til at yde i folkeskolerne i medfør af folkeskoleloven.*

Når man, som tilfældet er i Køge Kommune, vil sætte serviceniveauet ud fra skolekommunens minimumsforpligtelse, så skal det altså gælde for alle børn uanset, hvilken skole i kommunen de går på.

Men hvad er så minimumsforpligtelsen? Og får de frie grundskoler ikke allerede penge fra staten?

Lad os starte med det sidste, pengene. Frie grundskoler får ikke midler til at løse de opgaver, som er placeret hos og varetages af den kommunale PPR. Så enkelt er det. Af det statslige tilskud, som de frie grundskoler modtager, afsnøres midler (i 2024 570 mio.) til puljer målrettet særlige opgaver, bl.a. specialundervisning. Disse udgifter afholdes altså ikke af kommunen. Det sørger de frie grundskoler selv for. Vi hører til tider, at de frie grundskoler dobbeltkompenseres af/i det kommunale system. Det er altså ingenlunde tilfældet. Det er i den sammenhæng måske værd at nævne, at den gennemsnitlige kommunale udgift til en elev i folkeskolen er på 80.088 kr. årligt (2024). Når en elev ikke går i folkeskolen, men i en fri grundskole, skal kommunen betale et bidrag til staten. Dette er på 45.949 kr. årligt pr elev. Det betyder, at når en elev går i en fri grundskole, så har kommunen gennemsnitligt en mindsket udgift svarende til 34.139 kr. pr. elev årligt.

Nok om penge. Hvad angår minimumsforpligtelsen, så er skolekommunen forpligtet til at yde frie grundskoler vederlagsfri rådgivning i tre situationer:

1. i forbindelse med en anmodning om en pædagogisk-psykologisk vurdering, hvis det må antages, at en elev har behov for specialundervisning og anden specialpædago-

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

gisk bistand (folkeskolelovens § 3, stk. 2, 3. pkt. og friskolelovens § 3, stk. 4). Rådgivningen har til formål at rådgive skolen om tilrettelæggelse og indholdet af en undervisning, der kan tilgodese elevens særlige behov og forudsætninger.

2. i forbindelse med at rådgive skolerne om tilrettelæggelse og indholdet af undervisningen, hvis konklusionen af en pædagogisk-psykologisk vurdering er, at der ikke bør iværksættes specialpædagogisk bistand. Kommunen skal i sådanne tilfælde fremsende forslag om, hvordan rammerne for og indholdet i den almindelige undervisning kan ændres for at imødekomme elevens særlige behov.
3. i forbindelse med at yde skolerne rådgivning ved en anmodning om en pædagogisk-psykologisk vurdering, hvis en elevs skolesituation giver anledning til alvorlig bekymring, selvom eleven har et behov for støtte i mindre end 9 undervisningstimer ugentligt.

Børnene, forældrene og skolerne har brug for vished om rækkevidden af den pædagogisk-psykologiske rådgivning, og at der ikke er tvivl om, at alle kommunens elever får samme betjening. De specialpædagogiske indsatser har alle skoler et ansvar for at løfte. Det er en fælles opgave, vi har på tværs af skoleformer, og vi bør derfor finde veje og vilje til at sikre, at PPR kan betjene alle skoler på lige, værdig og aftalt vis. Vi ved, at der med den frihed de frie grundskoler er givet, følger et ansvar og en forpligtelse til også at løfte og støtte op om de børn, der kræver en ekstra pædagogisk

indsats og opmærksomhed. Men gode intentioner og god pædagogik gør det ikke alene. Vi har, ligesom de kommunale skoler, også brug for pædagogisk-psykologisk rådgivning for at løfte vores del af ansvaret og opgaven.

I den nye skolepolitiske aftale er der gode og klare signaler om en styrkelse af samarbejdet mellem skole og PPR. PPR skal bl.a. indgå aktivt i styrkelsen af den lokale praksisnære kompetenceudvikling og sparre direkte med lærere og pædagoger om undervisningen. Det er beskrivelsen af et involveret og involverende PPR, der kommer ud på skolerne.

Og vi har brug for en faglig og ressourcefuld pædagogisk-psykologisk rådgivning. Ikke mindst i en tid med mange nye sårbarheder, diagnoser og udfordringer. Mange, langt de fleste, kan rummes i det almene skoletilbud med enkeltintegreret specialundervisning, men det kræver lige adgang til og mulighed for rådgivning, videndeling og sparring fra PPR.

Vi håber, at de toner der er slået an i den skolepolitiske aftale, og som flugter med aktuel forskning på området, vil lyde over det ganske land – også i Køge Kommune. At dialogen, samarbejdet og den fælles interesse for at støtte op om elevens mulighed for et godt skoleliv ikke gøres til at spørgsmål om skoletilhørsforhold eller minimumsforpligtelse.

Det handler om børnene.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

Høringsvar

Torsdag den 27. juni afsendte vi sammen med de øvrige skoleforeninger et omfattende høringssvar om lovforslag om folkeskolens kvalitetsprogram (den skolepolitiske aftale der blev indgået tilbage i marts 2024). I kan læse høringssvaret i sin helhed på vores hjemmeside. Nedenfor følger en kort opsummering:

Færdigheds- og vidensområder gøres vejledende

Det er vigtigt, at lovbemærkningerne klart angiver, at ændringen af § 1 a, stk. 4, i lov om friskoler og private grundskoler retfærdigvis gælder for alle frie grundskoler. Lempelsen af færdigheds- og vidensområderne for alle frie grundskoler skal tydeligt fremgå for at sikre klarhed i relation til "stå mål med-kravet".

Afskaffelse af krav om læseplaner i folkeskolerne

Lovforslaget fjerner kravet om læseplaner for folkeskolerne, men tager ikke stilling til konsekvenserne for de frie grundskoler, som fortsat vil være bundet af de nuværende lovkrav. Hvis de frie grundskoler ikke også får friheden til at beslutte, om de vil udarbejde undervisningsplaner, vil folkeskolerne reelt få mere frihed end de frie grundskoler.

Erstatning af "Fælles mål" med nye "Folkeskolens fagplaner"

Lovforslaget erstatter "Fælles Mål" med "Folkeskolens Fagplaner". Historisk set har frie grundskoler aldrig været så bundet til folkeskolens mål som nu, hvilket begrænser deres pædagogiske frihed. Fokus bør være på elevernes udbytte af undervisningen, ikke på at gøre de frie grundskolers undervisning identisk med folkeskolens. Der ønskes en regelforenkling - en opblødning af de strukturelle forpligtelser, som de frie grundskoler pt. er underlagt. De frie grundskoler skal kunne sammensætte undervisningen på deres egen måde, med deres egen progression og evaluering.

Flere praktiske fag og større valgfrihed i udskolingen

Lovforslaget indfører flere valgfag i folkeskolens udskoling. De frie grundskoler skal bevare friheden til at beslutte, om undervisningen skal udbydes som valgfag. Det forventes, at frie grundskoler kun skal stå mål med ét af de praktiske/musiske valgfag, ikke flere.

Justering af antallet af prøver i folkeskolen

Forligskredsen vil lette prøvetrykket i folkeskolen, hvilket også medfører ændringer for frie grundskoler. De frie grund-

skoler ønsker større frihed til at beslutte, hvilke fag der skal føres til prøve i. Ændringerne bør ikke pålægge frie grundskoler at give standpunktskarakterer i fag uden prøve.

Erhvervspraktik til alle

Forligskredsen vil gøre erhvervspraktik obligatorisk for alle folkeskolens elever. Det er vigtigt, at det i lovbemærkningerne præciseres, at dette ikke gælder de frie grundskoler, så deres pædagogiske frihed respekteres.

Juniormesterlære i udskolingen

Ordningen skal tage højde for scenarier, hvor elever, der frafalder juniormesterlæreordningen i 8.-9. klasse, ønsker at fortsætte på en fri grundskole eller tage en 10. klasse der. Dette kan indebære undtagelser som fritagelse for fag eller særlige støtteordninger. Der skal også tages stilling til de frie grundskolers rolle, når der etableres en afgangseksamen for juniormesterlære.

Præcisering af regler for støtte til hele klassen

Lovforslaget foreslår ændringer, der gør det muligt at give støtte til hele klassen, enten fagligt eller til udvikling af sociale færdigheder. Dette accepteres af de frie grundskoler.

Som vi skriver i indledningen til høringssvaret, så er vi overordnet optimistiske på folkeskolens vegne, da den politiske aftale om folkeskolens kvalitetsprogram og det konkrete lovforslag har til hensigt at reformere folkeskolen med fokus på 'frihed'. Mere frihed til de frie grundskoler har desværre ikke i samme ombæring været på den politiske dagsorden. Vi anmoder derfor politikere og embedsværk om, i forbindelse med dette lovforslag og fremadrettet, at være opmærksomme på de mange punkter og hensigter i den politiske aftale om folkeskolens kvalitetsprogram, der har betydning for de frie grundskoler. Der er lige nu udset til, at der tilfalder folkeskolerne nogle håndgribelige frihedsgrader, som ikke automatisk får afsmittende effekt på de frie grundskoler, hvilket naturligvis er uacceptabelt (...) Der er altså behov for at sikre, at de frie grundskoler får mindst de samme frihedsgrader som folkeskolerne gør med dette lovforslag. Der er behov for at sikre, at man med lovændringerne for folkeskolerne ikke risikerer at mindske de frie grundskolers evne og mulighed til at operere som "frie" frie grundskoler.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
Juni 2024

Kort nyt

Stå mål med – materiale offentliggjort

Vi har for nyligt på vores hjemmeside offentliggjort det materiale, som vi udfærdigede forrige år ifm. et høringssvar til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og deres udkast til en vejledning for Stå mål med-kravets opfyldelse. Som nogle måske kan huske, så blev vejledningen fra STUK trukket tilbage. Vi aftalte den gang med de øvrige skoleforeninger ikke at offentliggøre materialet, men lade det ligge hos sekretariaterne til deres benyttelse.

På et møde mellem skoleforeningerne i foråret blev det så besluttet at offentliggøre materialet, så man ude på skolerne kan se, hvad det er for fire forpligtende forudsætninger man skal leve op til for at stå mål med. Vi har tilrettelagt materialet så det gerne skulle være til at overskue – for bestyrelse, ledere og ansatte. En FAQ er bl.a. også udfærdiget.

Der er mange forskellige bud på, hvordan en skole og undervisning, der står mål med, "hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen", kan se ud. Friheden til at være "forskellig" er netop afsættet for stå mål med-kravet: Målene skal nås, men vejen ad hvilken kan være forskellig.

Men friheden forpligter også, og derfor føres der tilsyn med de frie grundskolers overholdelse af stå mål med-kravet og de frie grundskolers overholdelse af de fire forpligtende forudsætninger i relation til stå mål med-kravet. Hvis stå mål med-kravet ikke overholdes, kan skolen risikere sanktioner relateret til tilskud eller – ultimativt – at miste retten til at være fri grundskole.

I er altid velkomne til at kontakte os med spørgsmål. I kan orientere jer i det hele [her](#).

Odense Lilleskole fejrede halvtredsårs jubilæum

Fredag den 21. juni fejrede Lilleskolen i Odense sit 50års jubilæum. Til anledningen har gode og dygtige lilleskolefolk samlet dokumenter, historier og billeder til en hjemmeside og fejring af skolens mange år. I finder det fine arbejde ved at gå ind på skolens hjemmeside <https://lilleskolen odense.dk/> eller gå direkte ind her: <https://xn--jublum-qxa.lilleskolen odense.dk/>

Sommerferieunderholdning

Skulle I i løbet af sommerferien finde jer selv 'vansmægtende' efter perspektiver på skole, pædagogik og samfund, så følger her et par anbefalinger.

Podcasts:

- Supertanker på P1: [Skolen til livet og verden](#)
- Supertanker på P1: [Agter eller foragter du den offentlige mening](#)
- Der hvor du henter dine podcasts: Langsomme samtaler m. Rune Lykkeberg
- PeterGogikum: [Podcast om pædagogik i alle mulige forskellige tilgange](#)

Bøger:

- *Skolens demokratiske tilstand* (Keld Skovmand, mfl., Hans Reitzels Forlag)
- *Skrammellegepladsen* (Ning de Coninck-Smith, Århus Universitets Forlag)
- *Landsyge* (Nikolaj Schultz, Gyldendal)